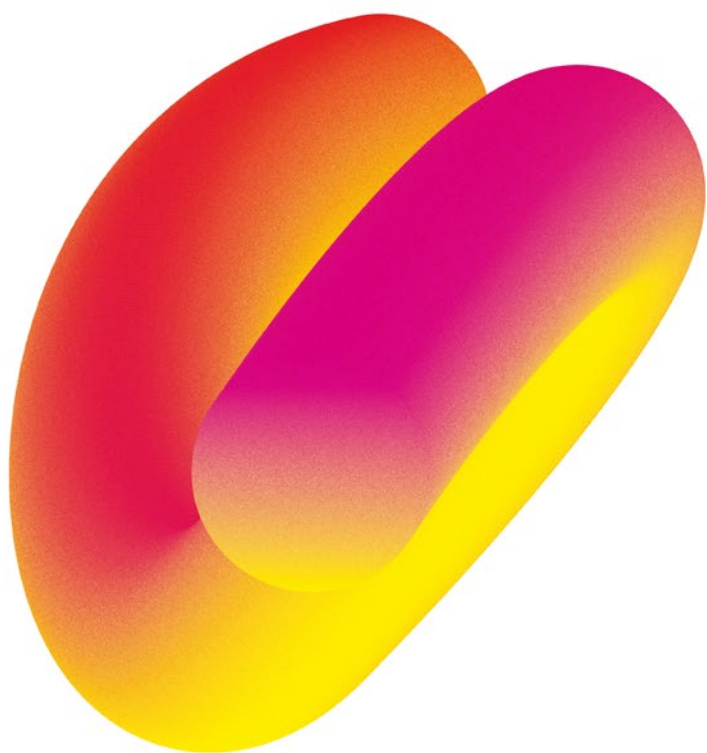

**DAN
BÁRTA**

**NĚKTERÉ
NEVINNOSTI
SVĚTA** host

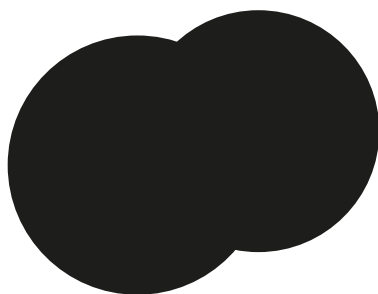

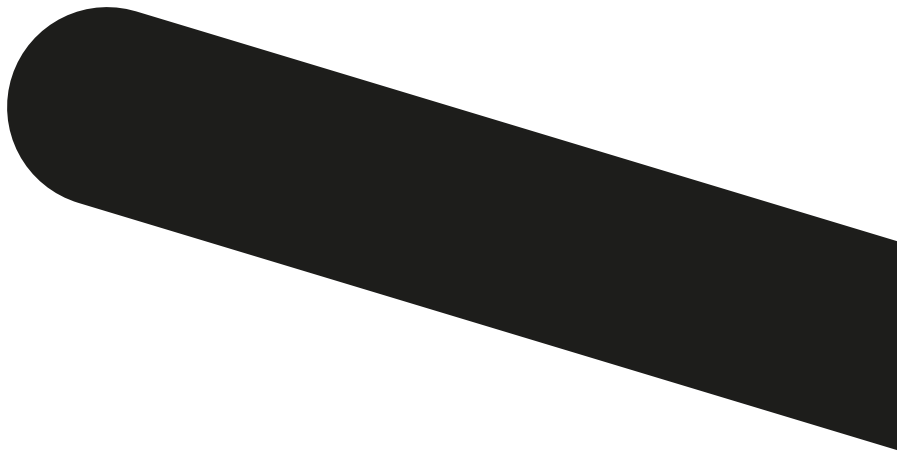

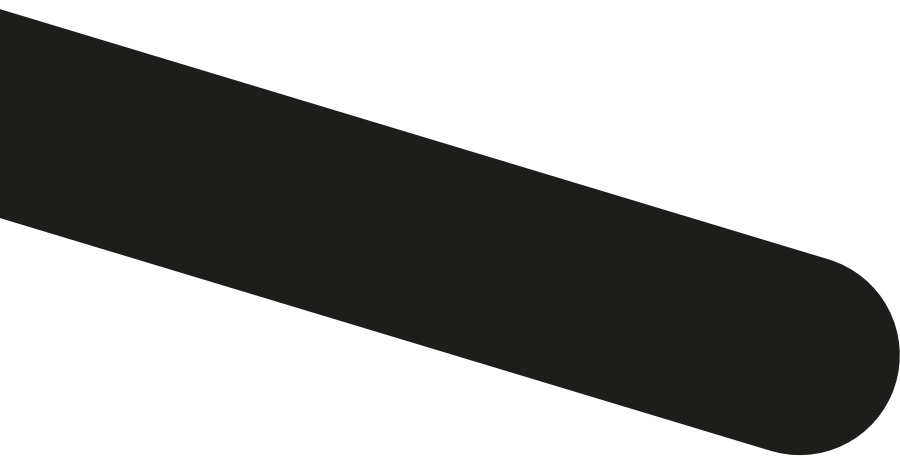
Některé nevinnosti světa

**DAN
BÂRTA**

Brno 2025

***NĚKTERÉ
NEVINNOSTI
SVĚTA***

Kniha vychází z podcastu
ČRo Vltava Nevinnosti světa

© Dan Bárta, 2025

Illustrations © Martin Pecina, 2025

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2025
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2814-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-2815-8 (EPUB)

ISBN 978-80-275-2816-5 (MobiPocket)

—— Mámě a ségrám

**Nechali jsme pěchotu,
aby pronásledovala jezdce
na koních až k rovníku,
a vrátili jsme se na farmu.**

—— Rudyard Kipling

**I když modely naznačují, že
složitost a nestabilita spolu
souvisejí, neznamená to,
že bychom měli takovéto
spojení očekávat i ve
skutečných společenstvech.**

—— Michael Begon,
John L. Harper,
Colin R. Townsend

**Nejistota a neurčitost jsou
objektivními vlastnostmi
fyzického světa. Ale i když
Západ radostně přijme
proměnlivost a odmítne
kauzální zákony, které
ji znehybňují, nevzdá se
možnosti znovu ji definovat
pomocí provizorních
zákonů pravděpodobnosti
a statistiky, neboť rád
a rozlišující rozum — byť
v tomto novém organickém
pojetí — jsou jeho posláním.**

—— Umberto Eco

**Jednou jsem se šel v noci
projít po opuštěné pláži.
Nebylo to veselé, ale také ne
smutné. Bylo to... krásné.**

—— Vincent van Gogh

INDONÉSIE, 1996

Jakarta

Jalan Jaksu, bar na baru, past na bambuly, jako jsem já. Být euforický, ó, to já umím. Ten smog a to doted' naprosto nepředstavitelný dusno, panejo! Potkal jsem hrozně moc hrozně zajímavých lidí. A ta jiná kultura! Jsem unavený. Opilý. Všechno, co vidím, slyším a cítím, je nové, jiné a neznámé. Bezocasé kočky. Čepičky a turbánky. Klubka kabelů a drátů na každém sloupu, na každé fasádě. A tohle musí být ten, no, ten tuk-tuk přece, panejo!

Skrz bzučení všech dvoutaktů světa a hysterické pokňourávání stovek klaksonů zpívá muezzin, že Bůh jest veliký a že jiného takového není. Voní tu hřebíčkové cigarety a smrdí přepálený olej. Položím se na betonový sokl. Usínám jen tak na ulici tváří k zemi a je mi bezvadně. Po poledni poletíme dál. Sulawesi, Biak, Jayapura, Jayawijaya, já, Čívr, Thomas, Zdeny, Střeska a ještě další lidi z našeho prvního dobrodružného zájezdu, ó.

Ujung Pandang

Vystoupím z letadla. Jako všichni, přímo na ranvej. Noční mezipřistání. Je po dešti. Nefouká. Nebe je modročerno-modré. V dálce se blýská. Všechno, co vidím, slyším a cítím, je nové, jiné a neznámé. Stěny nízké a malé letištní budovy, brutálně ozářené halogenovými výbojkami, jsou pokryté naprosto nesmyslným množstvím zmateného hmyzu všemožných řádů, tvarů a velikostí. V příkopech a kalužích kolem skřehotají žáby, monotónně, zní to jako malé a neúplně výkonné cestářské kompresory, rozhozené jen tak vůkol. Vzduch je plný štiplavého pachu ploštic.

Stojím v místnosti označené panáčkem. Vím přesně, co chci, ale nevím, jak a kam to mám udělat. Přichází chlaпík v hnědých tesilkách, postaví se k metr vysoké krychlové nádrži naplněné po okraj vodou, co stojí k bůhvíčemu v rohu, a sundá si propocenou košili. Hmátne po červené plastové fance, která pluje na hladině vedle stejné, stejně plastové, jen zelené fanky, rozhrne topící se můry, kudlanky a brouky, nabere si vodu, dvakrát si nad podlahou polije zátylek, odhodí fanku zpátky a očvachtá si podpaží, košili si zase obleče, mokřýma rukama pročísne řídké černé vlasy a zase vyjde do noci. Červená fanka pinká svým rantlem o kachlíky. Zelená se skoro nepohne. Díváme se na sebe.

Pantai Marisa

Sedím na palmovém kmeni padlém přes hřeben malé, strmé a dramaticky tmavé oblázkové pláže, po pravé ruce Bismarckovo moře, po levé rozliv malého potoka, kterému ta pláž nedovolí do toho moře odtéct, jen pomalu prosák-

nout. Otočím se k moři zády. Všechno, co vidím, slyším a cítím, je nové, jiné a neznámé. Z bleděmodré a bílé vody trčí stébla, pruty, větve, souše, pokroucené stromové kapradiny a semenáče palem. Kolem nich poletují vážky s krvavě rudými křídly. Na větev vysokého uschlého stromu přiletí kakadu. Zhoupne se, předkloní, třikrát křikne. Nikdo kromě mě mu nevěnuje pozornost. Vedle úzké, žluté a modře pomalované lodky stojí muži. Domlouvají se hrubými hlasy, říkají rychle a nahlas krátká slova. Voní tu tabák a kouř a pravěk. Polonahý bosý kudrnatý výtečník leze na kokosovou palmu. Dívám se dobře, jak to dělá. Jak mačetou odsekává z koruny ořechy, ještě zelené, těžké, plné mléka. Padají po dvou po třech s řachnutím do černých oblázků a uvolňují drobné chřestivé laviny.

Wamena

Víte co, rozmyslete si dobře, než si v pralese useknete nějaký pěkný kmínek, že jako budete mít pěknou hůl. Může to být třeba mladý mangovník ze zahrádky vašeho nosiče. Když už to uděláte a on vám přes někoho vyjeví, co jste vyvedli, a zdálky se na vás dost mračí, nabídněte mu přes prostředníka tu mačetu, kterou jste ten stromek usekli, jako vzájemné vyrovnání, rozumíme si? Třeba to klapne. On s ní bude pár dní chodit kolem vás, jako byste neexistovali, mačetit a vůbec pracovat, a nakonec vám třeba přes někoho vzkáže, že jo, že prošla všemi testy a že to teda bere. A zase se s váma začne normálně bavit jakoby nic. Jo, a nepropichujte si špičkou kapesního nože zanícené bleší štípance, abyste si z nich mohli vymáčknout hnis, nedělejte to. Nikdy. Riskujete zánět žil.

Siberut

Stojím nehnutě, po kolena v proudu, uprostřed potoka. Uprostřed potoka v tropickém deštném pralese. Vdechuji horký vlhký vzduch. Jsem sám. Nikoho nezdržuji a nikdo nezdržuje mě. Všechno, co vidím, slyším a cítím, je nové, jiné a neznámé. Kolem mne proletí motýlice se smaragdově zelenými křídly. V korunách stromů, možná až nad nimi, dlouze volá nějaký dravý pták, voní tu zetlelé listí, houby a něco jako koření.

Naproti mně se v zákrutu potoka objeví člověk, jde vodou, mým směrem. Je drobný, snědý. Má čelenku z bílých, červených a modrých korálků, potetované paže, luk a šípy a na zádech něco jako batoh upletený z trávy. Zastaví se. Díváme se na sebe.

Padang

Jasněže záleží na tom, jestli na to máš čas a peníze, ale v principu je to tak, že pár lidí to chytne natolik, že začnou svobodně jezdit sami. Ten čas i ty peníze si prostě udělaj. Někdo se bude pořád nalepovat na lidi, jako jsem já, a bude to cestování vnímat jako, co já vim, exotiku, no, jako kino s autogramiádou nebo vejlet někam na hrad s prohlídkou a obědem nebo tak, jako službu, víš, jak to myslím. Je to svým způsobem jednodušší, protože já vim, kam jet a tak dál, letenky, ubytko, i když logicky je to dražší, no. Ale většina zůstane prostě doma, no, buď jim to stačilo nebo je to nenadchlo nebo je vždycky něco odradí nebo jim do toho vleze něco důležitějšího nebo zajímavějšího a tak. No a občas, ale to hodně vzácně, někoho

tropy odpálí natolik, že se sem přestěhuje nafurt, víš, jak to myslím, vysvětluje mi Jirka, vedoucí zážitkové cestovky, která mě a mé kamarády vyvezla ven. Sem. Jasněže vím, jak to myslí. V přístavu na břehu Sumatry, pod hřejivým sluncem v kraji stálého léta, v polosedě pololeže na vyšísovaných a prosolených prknech mola, z něhož šikmo nahoru stoupají dlouhé, lištami příčně pobité, o borty různotvarých barevných bárek opřené a lety služby prohnuté fošny, po kterých šlachovití chlápci v kšiltovkách a šortkách nosí tam a zpátky pytle a bedny a otýpky a barely a lana a krabice, to není těžké vědět, jak to myslí.

Za námi u stolu kouří, pijou kafe a hrajou domino čtyři námořníci, nosiči nebo rybáři. Ten, co prohraje, si musí za ucho pověsit smyčku z tenoučkého vlasce, na který visí takovej ten velkej tlustej monočlánek, a vydržet s tím celou další hru. Ten, co sedí vedle toho, co je nesnesitelně podobnej Kamilovi Střihavkovi (a na kterýho se tím pádem nemůžeme se Střeskou ani podívat, jinak vybuchneme), prohrál dvě hry za sebou a už má hlavičku pěkně nakloněnou; musí to bolet jak prase.

Viděl jsem delfíny a létající ryby. Slyšel jsem křičet zoborožce a pištět moskyty. Čtrnáct dnů jsem snídal, obědval a večeřel jen vařený nebo pečený ságový škrob s vodou, pokrm bez chuti a zápachu. Jasněže vím, jak to myslí. My jsme se s Čívrem a Thomasem už domluvili.

V modrozelené a matně zlaté vodě, ve stínu staré, hrbaté, bílé a blankytně natřené lodi se těsně vedle sebe vznášejí tři mrňavé, černě tečkované sépie.

MEXIKO, 1997

Río Grijalva

Jestli pojedeme tímhle tempem, jsme v půlce bez peněz, dozvídá se ode mě tiskař a příležitostný herec Čívr, zatímco se snaží nabrousit si kudlu o kámen. Vzali jsme si s sebou málo, dopočítám se nad kalendářem a na ručníku rozloženými pesos, dolary, librami a cestovatelskými šeky. Poflakujeme se, jen my dva (Thomas neměl čas) na pláži v Mexickém zálivu, na jednom z těch placatých rovnoramenných trojúhelníků země, co mají vrchol ve vnitrozemském rákosí a základnu zarovnanou prosoleným pískem. Na ostrově v deltě velké řeky. Na ostrově Buey v deltě Río Grijalva.

Vyšli jsme ráno z hotelu Osvoboditel na náměstí rybářského hnízda jménem Frontera, capkali odhodlaně ulicí Esteban Samberino, ulicí, kterou za čtyřiadvacet let v městském referendu kdovíproč přejmenují na ulici Madero, proklouzli jsme nezavřenou bránou kolem

vojenského plavidla skrz doky se zrezivělými vraky a po panelové cestě se dověkli až k osamělé budově, před níž chlápek obalený gumou smýval pod dohledem skupiny kondorů havranovitých z hladkých, mořsky modře vykachlíkovaných stolů hadicí rybí krev. Počkáme, až zavře kohoutek. Vezmi mě a on k moři, por favor. Sundá si zástěru, sejde k můstku, nahodí motor a vezme nás k moři. Připlouváš pro mě a on ve středu po poledni, por favor, povídám mu, když vyvlečeme bágly do písku, a dám mu peníze. Půlku teď. Zamává a odpluje. Půlku pak. A je to. Nikde nikdo.

Smotli jsme jointa a dali si lehce do trumpetu z pytlíku trávy, kterou jsme koupili před dvěma týdny od jednoho Francouze před kostelem na náměstí v Oaxace. Čívr stavěl stan. Já si uvázal smyčku lana takhle nakrátko přes boty křížem a vylezl s její pomocí po kmeni až nahoru do palmové koruny pro kokosáky a pár listů. Naseknul jsem mačetou ty ořechy na špičce takhle zešikma a pak kolmo, aby se z nich dalo vypít mlíko. Přes řeku přetáhli skřehotající papoušci a zapadli někam do středu ostrova. Čívr pletl z proutí mangrovů vrš na kraby. Já si četl vleže v horkém písku napatlaný opalovacím olejíčkem úvahy Josefa Šmajse. V mělkém moři číhala na rybky volavka bílá. Čívr zkoušel zabodnout kudlu do pahýlu stromu hodem z deseti kroků. Já zkoušel fotit vážky a ještěrky. Na pravý říční břeh přilétlo hejňko nějakých jespáků a začalo v rojnici systematicky těžit z bláta bezobratlé. Čívr vyřezával z vyplaveného prkna malý rýček. Já nosil ke stanu šutry. Kde se vzali, tu se vzali, z loďky vyskákali bodří, zvědaví a veselí rybáři, a než do ní zase naskočili, vyplašili volavku i jespáky, podali nám ruce a nechali nám tu jen tak, z veselosti srdce, dvě čerstvé ryby, dlouhé jako předloktí. Čívr

si brousil kudlu. Já přepočítával peníze. Čívr si opřený o kládu četl o nějaké paní, co se ztratila v australském buši. Veliký šedý zemní leguán vyšel z křoví opatrně omrknout, jestli moře náhodou nevyvrhlo na pláž něco k snědku. Čívr rozdělával oheň. Já na něj sbíral dříví. Postavili jsme vratký, ale funkční větrolam z větví a těch palmových listů. Upekli jsme ty ryby a chroustali k nim jádra těch kokosáků. Na-lili jsme si do hrnků tequilu a nakrájeli limetku. Zabořili jsme lokty do písku a natáhli si nohy. Jakže to zpívají pan Svěrák s panem Uhlířem, když si spolu dají na tajňačku brčko a někdo důvěryhodný je ujistí, že v doslechu nejsou žádné děti? Zažít nudu? Nevadí! Čívr měl prázdniny. Já měl prázdniny. Bylo mi ani ne osmadvacet. Nebylo proč spěchat. Nebylo kam. Slunce zapadalo. Moře šumělo. Palmy šuměly.

Santa María del Río

Cerro del Original. Hora Původu. Panejo. Je hluboké pá-teční odpoledne. Dám si dva krátké ostré prásky oaxac-kého modelu a počkám, až to najede. Už. Sednu si tam co včera večer, to bylo dobrý místo. Odpoledne jsme se sem vyhrabali ze Santa María del Río, kde jsme chvilku smutně poseděli pod stromy na lavičce na náměstí pokry-tém nesmyslným množstvím ptačího trusu. V bance nám tam neproplatili módní výdobytek bezhotovostního styku žhavého současu, cestovatelské šeky, ergo musíme celý víkend vystačit s pár drobáky, dvěma malinkými klobás-kami, dvěma cibulemi, šesti tortillami, dvěma tabulkami čokolády a kanystrem vody. Někde bokem. Tedy tady. V ta-kovém na severozápad otevřeném sedýlku mezi dvěma

kopci. Ze dna toho sedýlka a na hraně dlouhého příkrého svahu, co se táhne na jihovýchod dolů až k městečku, tu trčí plochá skalka. Tak tam si sedám. Za hlubokého večerního šera tudy protahují malá hejnka zanate grande, vlhovců velkoocasých — cestou ze světa a z práce přímo do ložnice. Nízko nad svahem rychle spadnou až do korun stromů na náměstí. Zní to jako krátký tichý potlesk, když se tím sedlem prosmyknou těsně vedle vás. Jako kdyby někdo několikrát rychle za sebou třepnul mokrou utěrkou. Ze všech sedel a sedýlek, v malých nenápadných skupinkách, zamíří pod lampy do bezpečí stovky, tisíce těch černých modrolesklých ptáků, tvarem a velikostí přibližně podobných strakám. Křičí tam jako pominutí, než padne tma, je to slyšet až sem, poslouchajte. Žádnému z nich se nelíbí na konci větve.

Cerro del Original. Hora Původu. Je hluboké sobotní odpoledne. Usadím se na své místo, tváří k severozápadu. Dám si dva krátké ostré prásy oaxackého modelu a počkám, až to najede. Už. Bohorovně přehlédnu celé to své pomalu oranžovějící okaktusované divadlo a počkám si, co dnes budou hrát. A hle! Na skoro každém kaktu jsou nějaké nezelené plody, elipsoidy, kulky, takové jako hruštičky... Zjevně tady v okolí Santa María del Río nastal čas bobulí. Hola, pojďme to trochu prozkoumat, než přiletí vlhovci.

Pomalu slézám ze své indošské pozorovatelný a hypnotizuji nejbližší obsypaný kaktusový sloupek. Začínám aplikovat ekologii: barva plodů je atraktivní, plod je dobře vidět. Kulatá bobule, velká zhruba jako hliněnka to je. Zralá má jinou barvu než nezralá. A ta zralá barva je taková purpurově modrá až švestkově ojíněná, hm, mírumilovná. A běžně používaná. Nijak zvlášť nevoní. Přístup

k plodu není komplikovaný. Žádné trny bezprostředně kolem a nic. Odcvrnknu několik těch kuliček, přičemž se snažím nevkládat do cvrunku moc síly. A jde snadno od rostliny. A je jich opravdicky hodně. A evidentně zrají dostatečně najednou, aby mohly být vydatným zdrojem, ale i dostatečně postupně, aby se jimi neplýtvalo. Jejich slupka je pevná, ale tenká. Vnitřek bledě zelený. Dužnina plná vody. Opatrně ochutnáme, jenom trochu na malíček, tááák, a honem vypláchnout a vyplivnout. Dužnina plná nasládlé vody. Mno. Rozemnu zbytek pitvaného plodu v prstech. A taky je plná drobných, tvrdých, volně ložených semen, semínek, podobně jako třeba hroznové víno. Nebo třeba ostružina. Nebo malina. Jahoda. Nebo borůvka. Brusinka. Nebo ten, no, angrešt. Rajče taky. Jenže rajče je lilek. Americký lilek. Evropský lilek je potměchuť. S verbální výstrahou. Potměchuť. Nic jedlého, spíš jedovatého. Moment. Kaktus není lilek. Nopál je kaktus. A nopály se jedí. Ale dobře. Ještě jedno kolo. Znova si omočím jazyček. Počkám si na tu sladkou chuť a pak číhám, jestli se nezmění v pálivou, hořkou nebo svíravou nebo nějak jinak hnusně výstražnou potměchuť. Nezmění. Odvážně a uvážlivě postupuji dále. Slupka plodu, ten kousíček rozdrčený a vyextrahovaný slinami mezi řezáky a přepečlivě ohmataný špičkou jazyka, je mírně nakyslá, drobátko navinulá. Vyklóktám si.

Všechno nasvědčuje tomu, že jsou to bobule snadno stravitelné. Kdybych byl ptáček, třeba vlhovec, uzobnu si tři čtyři, ať nežeru, deset kuliček, spolknu je, odletím někam do závětrí na větvíčku, složím křídýlka, přitisknu se ke kmeni a za chvílku zvednu ocásek, přivřu očička a upustím hovínko. Plné těch semínek, samosebou. S lehce natrávenou slupkou se jim, navíc obaleným vlhkým hnojivem,

bude klíčit jedna radost. Kdybych byl myška nebo veverka, bude to podobné, až na ta křídýlka. Kdybych byl plodožravý netopýr, bude to i s křídýlky, navíc dosáhnou až nahoru, vida. Možná, spekujuji moudře, že i kdybych byl něco většího, bude to podobné. Krajina je tu de facto homogenní, klima v principu stabilní — to všechno musí ta kytky po těch letech tady zpětně „dobře vědět“, sama její existence je přece důkazem, že se ve svém prostředí dobře orientuje. Koneckonců její tmavozelené palisády jsou rozesety po úbočích všude, kam mé zhulené oko dohlédne. Ten kaktus chce být zkrátka roznesen do kraje. Ostatně jako každá rostlina. Nabízí potenciálním distributorům zárodků svých potomků v odměnu rychlé cukry, něco vody a stopy vlákniny. V polopoušti dobrý obchod. Mírové soužití. Strategická spolupráce. Pozitivní zpětná vazba. Fakultativně-oportunistický mutualismus. Koevoluce a tak dále. Skoro by se dalo říci příběh přeneseně přímo související se zemědělstvím jako takovým.

Jsmu tu spolu s těmi kytkami už dlouho a s myškami, veverkami i plodožravými netopýry toho mám mnoho společného, vlastně jsem tak trochu myška, veverka i plodožravý netopýr, jestli to chcete vědět. Ty plody zkrátka mají být teď snědeny, takové jest jejich skutečné a pravé určení. Jistěže ne právě teď a ne přímo mnou, nejsem přece blázen, tak také nebudte, klídek. Tak jako obecně přece.

Natrhám si těch bobulí svou speciálně na trhání a precizní úchop vyvinutou přední končetinou plnou hrst a šup s nimi mezi čelisti a zuby. Pečlivě je rozmělním, spolknou a uznám, že chutnají obstojně, jen jsou, pravda, trochu mdlé. Tak, to bychom měli. Zapiju je douškem vody, vyšplhám zpět na svou indošskou pozorovatelnou a začnu se soustředěně pozorovat. Anafylaktický šok nemám. Ani

jinou alergickou reakci. Otoky a duření a tak, nic. Žádné srdce bušení nebo žaludeční potíže. Ani jednu křeč. Dušný nejsem. Nic mě nebrní. Žádné poruchy vidění nebo slyšení. Ani ještě rozšířenější vědomí nemám, hmm, nevadí. Je mi vlastně úplně stejně báječně jako vám, když se k večeru trochu zhulíte, drobátko podumáte, zlehýnka si zateoretizujete a pak si dáte čerstvé šťavnaté ovoce a chvilku si počučíte v poušti za vsí na měsíc a hvězdy, zatímco váš kámoš si ve stanu čte Ciceronovy dialogy. Jako když je vám úplně jedno, co všechno zítra uděláte, protože nic dělat nemusíte. Vlastně je mi možná ještě o něco báječněji než vám, protože to čerstvé šťavnaté ovoce mi bylo neznámé. A už není. Ameriku jsem jistě neobjevil, ale kousek Mexika ano. A prošlo mi to. Celým zažívacím traktem až do cíle. Natrhám si ještě do čepice, a než půjdu spát, pyšně sním, co snesu.

Vzbudí mě hlasy, šustot botek a křupání šterku. Vyhlédnu ze stanu, vylezu a pozdravím tři zaražené mexické kluky. Jsou oblečení jako na svatbu, mají čisté černé kalhoty, černé křusky a bílé, co nejvyšehlenější košile. No ano, vždyť je neděle. Cerro del Original. Hora Původu. Mají po mši, přežili kázání dole v kostele a vyběhli si po něm na svůj svatý kopeček. Jenže místo házení svatých šutráků na svaté pouštní zajíce se srazili s vetřelcem. S blbým gringem. Hola, mládenci, nic si z toho nedělejte, pojďte přece blíž, dáme vám kus čokolády! Tak, a teď mi pěkně řekněte, jestli je tohle jedlé, ukážu na kaktus, který jsem včera obíral. Jasněže jo, strejdo, to jsou garambullos, jenže my to takhle obyčejné nejíme, udělají pohrdlivě, sleduj. A odtáhnou mě k jiné rostlině stejného druhu, na které kromě těch zralých plodů visí ještě scvrklé a zhnědlé sušinky. Takhle je to lepší, mnoho más

dulce, como pasas, pruébalo. Tak vida je, praktiky! Mnohem sladší, jako hrozinky, prubněte to!

Kdybych tu byl o čtvrt století později, vyšel bych až sem nahoru po dlážděné cestě lemované odpočívadýlky, brankou z kamenů. Táhle, jen kousek vlevo od mé in-došské pozorovatelný, by stála kaple s prostranstvíčkem, rozhledničkou i lavičkami. S výhledem na dálnici do San Luis Potosí. Vytáhl bych telefon, chvilku si pofotil, aktivoval apku, dozvěděl se hnedky, že je to *Myrtillocactus geometrizans*, posurfoval bych a pogúgloval... ..jehož plody jsou tradiční sezonní potravou, ou. A pak bych ochutnal, jestli to vůbec stojí za to. Ale dnes? Musel jsem se doplahočit busem serpentínami dolů do města a sem nahoru vystoupat prachem a trním mezi kravinci, šutry a suku-lenty, pomodlit se nemám kde a kvůli informacím riskuju své zdraví, ne-li život. A vás tři, mládenci, bych možná vůbec nepotřeboval, mohli byste pro mě za mě klidně zůstat doma nebo si pohrát po libosti někde v závětrí. Krutý jest ovšem ten dnešní svět, hoši. Stojí tu před vámi všetečný poutník, hladový po vědění, mobilní data v síti ještě nikdo nevynalezl... Tak co, muchachos, máte tu v té vaší poušti ještě nějaké lahůdky?! Sem s nimi!

Vracíme se asi po hodině z terénní exkurze s ulepenýma rukama a pecičkami mezi zuby. A teď si pojďme, strejdo, zahrát kuličky, vyzývají mě moji noví kamarádi. Rychle si potáhnu ze včerejšího špačka pro ještě lepší náladu. A dumám, jak tedy v tom kamení, trní a kaktusí vyčistit plac a vykroužit důlek. Jenže oni prostě hodí každý svoje kuličky od nějakého kamene nebo klacku dopředu na zem a pak se snaží trefit kuličku kuličkou, přičemž se to smí i „shora“, když jako zjistíte, že po zemi se k soupeřově kuličce nedostanete. To se můžete zvednout i se

svou kuličkou, vytvořit ze sebe něco jako metač kuliček, zamířit a trefit tu soupeřovu cvrnkem ze vzduchu. Příroda hraje, buzar, i několikanásobný, se počítá. Kdo trefí, bere. Když se netrefíte, střílíte znova, až na vás přijde řada. Z toho místa, kde se vaše neúspěšná kulička zastavila, samosebou. Takový jako žravý pétanque. Je to jasný? Poslední kulička je ovšem zapadlá v mělké prohlubni, v zákrytu za mocným kaktusovým sloupkem, který tvoří základnu asi třímetrové a poměrně rozložené rostliny. Svátečně oblečení školáci si třou brady, drbou uši, hladí zátylky, popotahují se za nosy, naklánějí se kolem té situace s rukama v bok jak chlápci kolem nákladáku zabořeného po nápravu v polním bahně, zvažují možnosti, odhadují šance. Hledají řešení. Člověk by jim dal korunu, kdyby ji měl.

Strejdo, nemáte pego? Nerozumím. No, pego — peso nebo dvě pesa. Sakra, a už je chtějí, peníze, všechno zkazili. Že si všichni myslí, že našinec má pořád peněz dost. Ale co už. Neochotně jim podávám tři pesa, naše předposlední. Peso mi podají zpátky. Dvojpesovou minci opře jeden z těch kluků o kamínek a má v úmyslu ji použít jako odraznou plošku, už to vidím, pravidla to evidentně umožňují, nikdo se nezpěčuje. Chvilé napětí, bubny víří, kluk přimhouří oko, zkroutí se jak stolní tenista při podání na mečbol, napne se, vystřelí, trefí minci, od ní se kulička odrazí za kaktus, škobrtne o větvičku, zpomalí se v prachu, ale pak přece jen ťukne o tu zapadlou, tak jako mdle a nedůrazně, ale neoddiskutovatelně. Hóóó, voláme všichni, plácáme hoška přes ramena, on se pýří, pohazuje ofinou, důležité strká vyhrané kuličky do kapsy a hrdě mi vrací minci. Máváme si, jak jdou přes kopeček domů k obědu. Takové hezké nedělní dopoledne to bylo,

ubalím si nového jointa, vylezu si na svou indošskou pozorovatelnu a trochu podumám a porozjímám nad svou nespravedlivostí a dětskou poctivostí a tak. Cerro del Original. Hora Původu.

K večeru dostanu další záchvat podezřívavosti. Když nemůžu najít mačetu, dovodím logicky, že nám ji čórli ti malí hajzlíci. Že to nebylo jen tak, že se sem vesrali, museli o nás vědět a šli najisto, zmetci podělaný mexický. Čívr zvedne oči od Cicerona a doporučí mi, abych se podíval pořádně. Tvrdím, že je to k hovnu, že jsem prolez už úplně všechno horem dolem dvakrát nejmíň, sakra doprdele. Nicméně, hele, mačeta je zakopnutá pod podlážkou stanu. Navíc z mé strany. No jo, no. To se stane, pardon. Vylezu si na svou indošskou pozorovatelnu. Natrhám si nějaké garambullos, z těch jsem tu paranoiu určitě neměl. Počkám si na uklidňující pleskot vlhových křídel. A zítra raději vynechám hulení. Ono bude na dlouhou cestu nočním autobusem stejně spíš k ničemu. Zbývá nám posledních pětasedmdesát dolarů v šecích a tři pesos.

Bahías de Huatulco

Pláž, vlastně docela velká, sevřená na okrajích dvěma útesy porostlými nízkou a trnitou vegetací, to bude na den dva fajn. Na kládě přinesené mořem a zpola zapadlé v písku si čistí peří skupinka pelikánů hnědých. Další loví nad volným mořem. Pár lidí sem evidentně přijde, ale resort pro všechny tu podle všeho teprve bude. Šeky jsme tady, mimochodem, udali. Blíž tomu vzdálenějšímu útesu, mezi nízkými plazivými rostlinami a drny slanomilných trav, roste alej lamp pouličního osvětlení, co nesmyslně

neosvětlují nic než písek. Na naší straně končí v prázdnotě uprostřed ploché duny cesta, víceméně rovnoběžná s okrajem pláže a vydlážděná bílými kameny. A z poloviny zavátá. Táhle je složená hranice nějakých betonových profilů, traverz a armatur. Zeleně natřené kovové sloupky s přivařenou obručí — držáky budoucích odpadkových košů — jsou tady rozeseté, kam oko dohlédne.

A nikde nikdo. Jen na hranici přílivu, u paty útesu, se vedle oranžového kýble a velké modré tašky povaluje nějaký osamělec ve fotbalovém dresu a hledí přes moře. Sejdeme k němu. Ukáže se, že jeho kýbl je plný ledu a čerstvých ústřic. Nalovil je támhle mezi těmi nad pěnu na hladině vystupujícími šutry. V tašce má — kromě plastového nádobí a ubrousků — ještě několik limetek, nůž a pár lahviček s pálivou, ještě pálivější a nejpálivější salsou. Deset ústřic s tou pálivější salsou a půlkou limetky, tááák, hezky pěkně sem na talířek, vyjde levněji než jedna unavená vejčnice v resortu U Devíti křížů. O naprosto omračující dobrotě ani nemluvě. Můžeme si to dovolit. Měli bychom. Evidentně jsme předběhli dobu, my i on. Až tu totiž bude ten resort, už tu možná nebudou ty ústřice. Něco za něco. Čívr si dá ústřičí nášup a pak prý postaví tábor.

Vyšlápnu si ten bližší útes, uvelebím se na výstupku, udělám z něj indošskou pozorovatelnu, odpálím zbyteček z předvčerejška. Mám všechno jako na dlani. Táhle mezi těmi velkými kameny bude naše ležení, fajn. Zaznamenám pár koupáčů na druhé straně v dáli a jedno, asi jejich, osamělé auto pod stromy. Na jihozápad odtud se až k Antarktidě pohupuje ničím nerušený Pacifik.

Vítr se rozběhne po hřebenech vln a cestou posbírá mokré pelikány. Opře se o skálu a vytáhne je podél ní až skoro sem ke mně nahoru a přilípne je do vzduchu jak

papírové draky, čechrá jim peří na hřbetě a lopatkách, trpělivě jim nadzvedává a pokládá střídavě ruční, loketní a malé krovky křídelní, proudí jim mezi letkami. A oni se téměř na místě vznášejí s roztaženými prsty pod bezmračnou jasnou oblohou a dívají se pod sebe. Odpočívají. Až trochu oschnou, stočí krk mezi ramena, zvednou hlavy a namíří zobáky před sebe a trochu dolů. Nahrbí se, lehce přitáhnou lokty k tělu a prsty k sobě, ohnou zápěstí dozadu a vsunou palce pod vítr. Ten na ně shora přitlačí a oni se pod ním sklouznou šikmo dolů, daleko, až nad volné moře, složí se ještě trochu, zatnou se a pak se v letu jak bumerangy udělané ze skládacích metrů prudce otočí náběžnou hranou proti vodě a zrychlení tím manévrem v poslední chvíli těsně nad vodou zalomí křídla v ramenou za sebe a jeden za druhým se zaseknou mezi vlny, zabodnou zobáky do rybího hejna a na chvíli zmizí pod hladinou. Loví. Vyplavou. Chvíli se vzpamatovávají na hladině a moře je kolíbá. A pak se těžkopádně zvednou a vítr je nabere a znova vynese až skoro sem ke mně nahoru, aby zase nabrali síly.

Oaxaca

Už nemáme ani vindru. Ani jednu. Když nemáte ani vindru ve městě, najednou toho spoustu musíte. Musíte prodat jeden z objektivů. Musíte se s tím smířit. Musíte se zeptat, kde najdete frc. A v něm musíte pošaskovat s kapesním slovníkem, tužkou a papírem. A lidi z toho frcu musí na zítřek na desátou zajistit chlápka, co se vyzná v objektivěch. S ním pak musíte dozadu na dvůr, aby nikdo nečuměl. Už chybí jenom vystrčit hlavu ze dveří, rozhlídnout

se konspirativně prázdnou ulicí na obě strany a obrátit cedulku *Přijdu hned* nápisem z krámu ven. Čtyřapůlkový trafo Sigma 18—24 D není žádný supersklo, musí podle výrazu ve tváři vědět ten chlápek. Odšroubuje UV filtr a podá mi ho. Zatváří se zklamaně, ukáže na škrábaneček, potězkává celý ten hrozně nevýhodný, vlastně charitativní kšeft. Rozumí, že nemám peníze, chápe, že je potřebuju. Já se tvářím pevně jako skála, že jako vím, že žádný obchod s fototechnikou tady v Oaxace není, tak pozor jako. A že je mi jasný, že kdejaký místní úspěšný gynekolog rád fotí krajinky. A že zítra má být dobré světlo. A taky že můžu jít ještě dnes odpoledne klidně někam do práce, když na to přijde — mně je to jedno. Malý Pepé, co s chlápkiem přišel, kouká z chlápka na mě, ze mě na chlápka, z chlápka na mě, co já, co on, nic neříká, jen točí hlavou ze strany na stranu, je tu, možná se strejdou, na praxi. Chlápek práskne knírem. Já si zvednu ukazovákem kšilt, palcem podržu nos. Dostanu v malých bankovkách a v mexických pesos zhruba o pětikilo míň, než kolik mě to trafo stálo ve frcu v Praze. Prostě normálka. Jakže to zpívají pan Svěrák s panem Uhlířem, když si spolu dají drobátko do trumpetu a někdo důvěryhodný je ujistí, že v doslechu nejsou žádné děti? Nemít prachy? Vadí! Podáme si s chlápkiem ruku, projedu Pepému čupřinu, zazvoní zvoneček a někdo obrátí cedulku *Přijdu hned* nápisem do krámu. Netrvalo to ani dvacet minut.

Mexico City

Kdy mu řekneme, že jsme úplně dutý, ptám se Čívr do zpětného zrcátka v taxíku na letiště. Jen ať ještě jede,

aspoň čtvrt hodiny. Až bude kus za půlkou, ať už se mu nevyplatí vrátit se s prázdnou a my ať jsme co nejbliž, kdyby se nasral a vyhodil nás. Vida, co všechno vás může naučit Cicero. Připravuju si drobné předměty, kterými jsme se rozhodli uplatit maníka tak našeho věku, co kroutí volantem růženci, křížky a barevnými lebkami vyzdobeného zrezivělého forda. Kovovou kapesní placatku na kořalku. Originál zapalovač Zippo. A pěkné, solidní sluneční brýle s lahvově zelenými obroučkami. Amigo, začnu po čtvrt hodině smířlivě. Praští oběma dlaněmi do volantu, až se všechny růžence, lebký a křížky zatřesou, a začne nadávat. Ale jede. Počkám, až se vyběsň. Podám mu placatku. Prohlídne ji a mrskne s ní do přihrádky. Vrtí hlavičkou, nenene, zuří, tiskne sanice. Ale jede. Vytáhnu ten zapík. Zkušeně škrtne, zapík blafne, zahoří, amigo ho palcem hlučně zaklapne, zafuní a strčí ho do kapsy kožené bundičky. Rychle mu ukážu ty brýle. Nasadí si je, natočí si zpětné zrcátko, sešpulí do něj na sebe rty, vydechne nosem, povystrčí bradu, svraští obočí, natočí se zleva, zprava, olízne se, mlaskne, polkne. A nechá si je na očích. A jede. Sluší mu to. Vypadá výborně. Sám sobě se líbí. Ženský upadnou. Musím mu to říct. Taky si to myslí. Uf. Na letišti to ty tři hodky o cigaretách, vodě a dialogích nějak s Ciceronem vydržíme. V letadle nás nakrmí a doma budem, jen to svistne.

VENEZUELA, 1998

Río Caura

Jediný plán, který s Thomasem (Čívr neměl peníze), strojním inženýrem původem z Vídně (prodávajícím Východoevropanům pod hlavičkou nějaké švédské firmy linky na zpracování kulatiny a momentálně mým švagrem), máme, je, že to prosvištíme v kuse, bez zastávky. Z Prahy až k téhle osamělé tupce na mapě, k Las Trincheras. A tam uvidíme. Jde to ráz na ráz. Letadlo, letadlo, autobus, prám, autobus, dodávka, člun. Dva dny a dvě noci, když připočtu i těch šest hodin noční čekačky na letišti v Amsterdamu a odečtu časový posun. Sedíme ve vypůjčeném třímístném kajaku, bágly v prostřední díře, já na háčku, Thomas na kormidle, kličkujeme od přeje k přeji, od ostrůvku k ostrůvku, proti proudu Río Caura. Máme čas a nemáme cíl. Pádluju, dívám se, zmenšuju a vpíjím do oživlých a rozestupujících se stránek své nejoblíbenější dětské knihy *Od agamy po žraloka...*

Pták letí rychle těsně nad řekou a spodní čelistí zobáku ryje hladinu ve snaze nabrat rybu. Strana 354, zoboun. Pták s oslnivě bílým břichem a ocasem jako vlaštovka visí nad tišinou jako přibitý a pátrá po kořisti. Strana 352, rybák nevímjaký. Přes ploché listy obřích lek-nínů, přehozených přes celé jedno slepé rameno, přebí-hají ptáci s neskutečně dlouhými prsty na nohou, 292, ost-náci! Nějací ptáci, takoví jakoby chocholatí holubi, těžce přelétávají zátočinu, panebože, hoacinové, 91. Někde ve stromech na břehu — a je to strašidelný, hrubý zvuk, zvuk odnikud, blízký a zároveň vzdálený — ryčí tlupa vřešťanů. Stohlavé hejno černých kormoránů přistává proti rannímu slunci. Do travnaté mělčiny rozvážně a pěkně v řadě za sebou vchází rodinka hlodavců dvakrát větších než bobr, ano, kapybary. Vepředu vlevo se do zelenavého proudu zapáchne obří ledňáček — rybařík — a vyletí sprškou zla-tých kapek s placatou rybou v zobáku. Nad námi proletí stín kopírující koryto řeky, kondor větší, obrovský, černý a s hlavou holou a oranžovou jako pomeranč. A teď — jako oliva v martini — křižujeme dráhu říčním delfínům, iníím amazonským. S hlasitým odfrknutím se vynořují vedle nás, jejich šedorůžové hřbety máme skoro na dosah...

Dávám si dohromady obrázky z knížek a realitu, propojuju svou dlouhodobou paměť a právě žitou zkuše-nost v síť, ve které se hodlám houpat a snít celý život. Po větvi kráčí opice, skok a ještě jeden a je pryč... ..ten pod-točený ocas, momentíček... jojo, malpa. Poplašené pijící takové jakoby prasátko, jasně, pekari, sebou trhne, roz-tančí mrak žlutých a černo-zelených motýlů nad vlhkou písčinou a zmizí v listí. Oukej. Velká bílá volavka bílá se od-razí černýma nohama nad a za sebe, panicky máchne kří-dly a odskočí těsně před naprázdno sklapnutými čelistmi

dvoumetrového kajmana — a se mnou už to skoro nic neudělá. Jsem dokonale habituován. Tím chci říct, že moje reakce, v tomto speciálním případě všechna má hele, hele! notyvole!! a woow!!! a vůbec všechno to šťastné vzrušení z bezprostředního poznání a poznávání nezesilují, ba naopak, slábnou. Podnět se tolikrát zopakoval, že už nemůžu být šťastnější. Jsem plný štěstí. Unuděn, vyčerpán štěstím. Teď by mě roztočil tak maximálně zpěv domorodců s bubny nebo dinosaurus. Pádlujeme. Plujeme. Venezuela je nádherná země.

Puerto Ayacucho

Plechové ohrady a betonové ploty s jednoduchým vzorkem *Fuerza Chávez!* jsou vidět i z okna autobusu příjíždějícího nad ránem z Caicara del Orinoco. Vysílají svou naději z každého rohu, aniž by kdokoliv z místních streetartistů tušil, jak strašlivě se jim tahle sázka nakonec vymstí. Že tady v Puerto Ayacucho, kde si můžete jen tak na nábreží koupit za pár šlupek nejlepší smaženou rybu s cibulovými kroužky na světě, budou stát za dvacet let s kufrem peněz frontu na hajzlpapír. Že v zemi, která má kromě jiného největší zásoby ropy na světě, budou mít za dvacet let hrubou kukuřičnou mouku plnou prachu a plev na příděl. Mohli se nás zeptat, zkusili bychom jim alespoň naznačit, že socialismus nikdy nikde nefungoval a nikdy nikde fungovat nebude. Ani ten rudý, ani ten národní. Mno jo, kdo chce kam...

I terminální stádium klientelistického kapitalismu má své temné stránky, sice ne tak celospolečensky zhoubné a ultimátní, ale vytočit dovedou. V cestovních

kancelářích Autana a Amazona Tours nám místo informací suše vysvětlí, že do San Juan de Manapiare se bez nich nedostaneme. Pětaosmdesát dolarů na hlavu a den, sakumprásk i s dopravou a polopenzí, ovšem nejméně na pět dnů. To určitě, tůdle, muchas gracias, hasta la vista! Za optání na ulici nic nedáváme, za hodinku je jasné, že do San Juan de Manapiare to jinak než letadlem nejde. Takže na letiště, prosím... Ne, kdepak, to není možné, letenky do San Juan de Manapiare si nemůžete koupit jen tak, musíte mít povolení k pobytu v této oblasti... ..ale jistě, na náměstí Plaza de Bolívar, tam je příslušný úřad... ..ne, to není myslitelné, omlouváme se, permit ke vstupu do oblasti San Juan de Manapiare je k dispozici pouze s oficiálním průvodcem a platnou letenkou... ..je tu řešení, samozřejmě, dovolte mi poradit vám, miláčkové, že tu máme dvě autorizované cestovní kanceláře, Autana a Amazona Tours a blá blá bló. Dementi dementní. Kretění. Thomas jde vyzkoušet svou první kreditku v životě do jediného bankomatu ve městě...

Río Yutajé

...a po několika hodinách plavby všemi nevzrušivými parádami přírody (piraňa! kolpíci! jabiru!) ze San Juan de Manapiare proti proudu Río Ventuari a pak proti proudu Río Parucito vystupujeme na Río Yutajé v indiánské vísce a vynášíme bágly a kanystr s pitnou vodou pod přístřešek určený k ubytování lidí našeho ražení. Já, Thomas, náš průvodce z cestovky Autana Carlos Peña, najatý indiánský kormidelník a majitel dřevěné lodi s přívěsným motorem Humberto a jeho háček Coco, tak dvanáctiletý

kluk, jsme právě dorazili do cílové destinace. Turismus jest všude stejný. Ba ne, není. Kolem nás se shlukují indiáni, mávají pažemi, něco volají jeden přes druhého a hm, pozdravy to pravděpodobně spíš nebudou, netváří se totiž ani trochu přátelsky. Coco se okamžitě někam vypaňuje. Páčím z Carlose, co že se to děje. Ťuká si na čelo, mává rukou, proráží indiánský hlouček a jde pryč. Páčím totéž z Humberta, ten ukazuje na Carlose, naznačí podříznutí krku, udělá kiš kiš (což tady znamená totéž jako když palcem, ukazováčkem a prostředníčkem děláte „peníze“), řekne plata, money, people before you, zalomí palec dolů a pokrčí rameny. Están rabiosos, pohodí hlavou směrem k indiánům a odchází se postarat o loď. Rabioso, rabiák, rabovat, uť, to v této chvíli není hezký slovní kořen na volné asociace a kvazikvalifikovaný odhad s mým jedním semestrem latiny, raději to ověřím kapesním španělsko-českým slovníkem, rabioso znamená našťvaný, vzteklý, hm, dobře. Humberto tedy tvrdí, že místní jsou na Carlose nakrknutí, protože jim visí peníze z minula. Že nechťejí, abychom tu spali, jedli a byli, dokud jim nezaplatí. Pfff. Překypuji spravedlivostí na všechny strany. Humberto nějak vyšetří (možná to už věděl), že vedle ve vsi je společenský dýchánek spojený s pitím nějaké samohonky, nadšeně tomu říká yarraca nebo tak nějak, a že tedy jde tam. A jde pryč. Já jdu za Carlosem, ať indiánům naši platbu za ubytko odevzdá dnes, nejlépe hned, v plné výši, předem, že nechceme mít problémy a nic. On tvrdí, že jim nemůže dát všechno najednou, argumentuje pitkou v sousedství, že by všechno utratili za chlast, ale moc přesvědčivé to není. A jde pryč. Zatímco s Thomasem sedíme na špalcích pod střechou a zvažujeme potenciální řešení, sem tam kolem nás projde

nějaký polonahý nasupenec v ostentativně neutrální vzdálenosti. Prima. Přesně tohle to chtělo. Zůstáváme sedět na špalcích a polohlasně diskutujeme, jak v téhle nádherné zemi naložit s nastalou situací a jak se vypořádat s eskalací nedorozumění. Moudře se shodneme, že mnoho možností nemáme, takže počkáme a uvidíme.

Vesnice se vyprazdňuje. Evidentně je zajímavější popařit se sousedy než se postarat o nenáhodné hosty, které přitáhl Carlos Peña a kteří notabene ještě nezaplatili. Shodneme se s Thomasem, že jít si teď zatančit s ožralými indiány by nebylo rozumné. Jsme poněkud bezradní. Turismus jest všude stejný. Ba ne, není. Vysvobodí nás veselý klučík tak Cocova věku, pomáhá nám s hamakami, zvědavě si prohlíží předměty, co máme s sebou a tak, no, pomalu to přestává bublat. Trošku se pincáme po okolí, ale nemáme po tom tuhém přijetí moc kuráže ani důvodů, tak je to takové nanicovaté. Carlos se vrací asi po půlhodině do čistšího vzduchu, tiše a nenápadně se svalí do hamaky a teď v ní leží a kouří. Vyndáme z báglu dvě fazolové konzervy, cibuli a lahvičku s olejem. Poprosím klučíka, jestli by nesehnal nějaká vejíčka. Ptám se kostrbatou španělštinou, které z ohnišť jest možno vnímat jako naše, zda jest možno je zažehnout a kde jest palivové dříví, a připravuji ešus a plastové talířky. Klučík přiskotačí se čtyřmi vejci, drahá nejsou. Thomas krájí cibuli, já foukám pod vlhké větve, večere je na spadnutí, ještě je sice světlo, ale zabývání se obyčejnostmi zahání chmury. Olej, cibka, vejíčka, drobet posmažit, přidat fazole, trochu nastavit vodou, ták, přisolit, promíchat, prohřát, rozdělit na talířky. Jednu ne moc velkou porci nese Thomas Carlosovi, ten poděkuje, vytáhne ze svého baťužku lžíci, posadí se v hamace a otočí se zády k nám. Nakládám Thomasovi a sobě

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Některé nevinnosti světa.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.